

MINDSZENTILAP

Egyes szám 10 fillér
Félévre 3 K * Egy évre 6 K

Megjelen
minden vasárnap

A földtehermentesítés.

Már régebben fölmerült az az eszme, hogy törvényhozás útján kellene a kisbirtokok földtehermentesítését keresztül vinni. Eddig azonban egyetlen kormány sem állt elő ezzel a törvényjavaslattal, pedig aki a földtehermentesítés kérdését sikerrel megoldja, az óriási hála kötelezi le a magyar népet, az hatalmasan előre viszi a magyar faj szupremációját, ami pártállásra való tekintet nélkül minden jó magyar ember óhajlásával találkozik.

A szocialista problémát megoldani hivatott földtehermentesítés alatt nem érthetünk mást, mint azt, amely a teljes kisbirtokot s a középbirtok nagyrészt tehermentesíti. A nagybirtoknak és a 75 holdnál nagyobb középbirtoknak nincs szüksége állami tehermentesítésre, mert hiszen az ilyen birtokra könnyen kaphatni pénzt akár a budapesti, akár a bécsi, vagy vidéki nagyobb pénzintézetektől, amelyek 4—5 százalékos kamattal adnak pénzt, hogy az illető földbirtok megszabaduljon a kis uzsoratarozásoktól s csak egy helyen tartozzék olcsó amortizáció mellett.

Szóval az ilyen nagyságu birtokok nem szorulnak az állam e fajta segédelmére s ezeken a birtokokon nem is sokat segítene ez az akció, melynek végeredményében a kisbirtokok szenvednék kárát.

Ami az állam tehermentesítésére szorul s amin ezáltal segítve is lenne, az elsősorban a kisbirtok: az 1—25 holdas, másodsorban a kis középbirtok: a 25—75 holdas.

Mind a kettőnek ugyanaz a baja. Uzsorás pénzkölcsönök terhelik s a kamattal, a költséggel felemészti nemcsak a föld termését, hanem megeszi magát a földet is.

A kisbirtokos adóssága rendszerint 200—2000 korona között ingadozik. Ezeket a pénzeket a mi kisgazdáink nem azért veszik fel, hogy azt földjeikbe befektessék, s intenzívebb gazdálkodást fejtsenek ki, hanem felveszik azért, mert adót kell nekik fizetni, a szatócsnál adósságaikat le kell róni, családjuknak ruhát kell venni, a gyerekeket iskolába kell iratni, az eladólányt ki kell házasítani stb.

A felvett pénzből tehát olyan kiadásokat eszközöl a kisgazda, melyek neki hasznot nem hoznak, sőt ezen kölcsönök kamataira szükséges összeget sem jövedelmezik. Ezek a kamatok pedig óriások. Soha sem alacsonyabbak nyolc százaléknál, sőt a különféle illetékekkel együtt felrúgnak tizenöt százalékra is. De jóval több a kisgazda kiadása, ha tekintetbe vesszük, hogy milyen megerőltető nálnak Magyarországon a telekkönyvi bekebelezési-díj. Ez maga a kölcsön-összegnek 10—20 százalékat teszi ki.

A statisztika szerint a magyar földbirtok helyzete, beleértve a kisbirtokot is, nem volna olyan kedvezőtlen, mint amilyennek hirdetik, azonban az uzsorakamatok és a drága telekkönyvvezetési díjak az adós kisgazdára nézve lehetetlen helyzetet teremtenek.

A földtehermentesítés tehát csak akkor felelne meg céljának, ha kizárólag a kis és kisebb középbirtokokra terjeszkedne ki.

A magyar föld adóssága ugyanis körülbelül nyolc milliárd koronát tesz ki, ennyi pénzt pedig a mi hazánkban előteremteni lehetetlenség. Ellenben az 1—75 holdas birtokok adóssága alig tesz ki egy milliárdot; amely összeg előteremtése már nem volna lehetetlenség, midőn a termékeny magyar föld nyújtja a biztosí-

tékot. Ezenkívül mint fentebb is említettük, a nagybirtok nem szorul állami tehermentesítésre.

Második feltétele a földtehermentesítési akciónak, hogy a kamattal 3, esetleg 4 százaléknál nagyobb ne legyen és hogy az amortizáció legalább 25 évig tartson szerény törlesztési feltételekkel.

Ezek lehetnek az irányadók egy földtehermentesítési akciónál.

A 3—4 százalékos kamattal, az emberséges, hosszú amortizáció rendkívül jótékony hatással lenne a kisbirtokosokra.

Vegyünk csak egy példát: 1000 korona tartozás után fizet ma a gazda 10 százalék mellett 100 korona kamatot, melyhez még jön a betáblázási költség, ami szintén tekintélyes összeget tesz ki az első évben. E mellett az adósság soha nem fogy. Földtehermentesítés után fizetne ez a kisgazda legfeljebb 40 korona kamatot s mondjuk 20 koronát amortizációra, tehát 60 koronát. Ez 40 korona differencia a kisgazda javára s az adósság is letörlesztődne.

A kisgazda akkor fog boldogan fellelegzeni, ha ezt fogja keresztülvinni valamelyik kormány. De melyik lesz az?

A nyomor elől.

Mintha még mindig háborus idők járnak, fegyveres legények örködnek a magyar határon. Csendőr- és rendőrsorokból font sóvényt fogja körül a magyar glóbuszt, nem azért, hogy a külső ellenséggel szemben védje, hanem egy belső sorvasztó bajtól óvja: a kivándorlástól, a melynek pusztítása óriási mérvű.

A fegyveres, kakastollas kordon ellenére is a kivándorlás folyást emelkedik, mintha valami megdöbbentő fekete átok felhőzne a magyar tájak felett.

A legnagyobb óvintézkedések mellett is nap-nap után olvasunk híreket a kivándorlási hiénák szerepléséről, az utlevél nélküli kivándorlók valami újabb fortélyáról.

Nincs nap, hogy el ne fognának ilyeneket. Az erdők vadjait nem üldözik erősebben és számuk mégsem akar apadni. Egész hadjárat az, amit ezzel az országnak a lakosai folytatniuk saját hazájuk határai ellen.

A katonai kötelezettség, a viaszhatatlan nyomor elől menekülnek az emberek, mint a megriasztott patkányok. A nyomor, az inség forradalmi indulattal akar a maga sorsán segíteni: nap-nap után százak és százak szánják rá magukat a nagy utra és ott bujkálva a gondosan őrzött határszél titkos réseiben, erdőkben a hegyszakadékok között s félrelépva magukat a hatósági tekintetek elől, sóvárgó szemmel néznek el nyugat felé, arra a nyugatra amelynek káprázataiban az amerikai fölf él.

A nyomor, az inség korbácsolja az embereket a tengerentuli utra és ha a hatóság nem ad utlevelet, hát megkockáztatják még a csendőr puskatusát is, de mennek utlevél nélkül éjszaka, áruhában, bujdosva.

És hiába rakja meg az államhatalom a határszéleket csendőrrel, rendőrrel, hiába üldözi a tiltott kivándorlást, hiába bünteti a kivándorlásra való csábítást: a kifelé törekvők hosszú sora nemcsak hogy nem akar elfogyni, de napról napra új és új csapatokkal bővül.

A határrendőrség nem győzi a munkát, olyan sűrű rajokban rohannak meg a kivándorlók az ország határát. Egész vidékek néptelenednek el, a munkáskezekben rettenetesre nő a hiány és a nemzet legjavát, egészséges, munkabíró fiait szakítja át a tengeren túlra az Amerika-láz. Az államhatalom hiába veri vissza korbáccsal, szuronnyal azokat, akik utlevél nélkül kerekedtek fel a nagy utra, a kegyetlen, halálos lavinát nem tudja megállítani romboló útjában.

Ez a szomorú jelenség pedig sajnos — a legjogosabb, a legtermészetesebb emberi igényeket megnyilvánulása: a megélhetés.

Idehaza az inség, az örökös gyötrődés mutatja az utat a sirig, odakint talán legalább valamivel kedvezőbb lehetőség hajtja ki innen az embereket és még sajnóssabb, hogy a tudatlan menekülést megakadályozni sem lehet.

A kivándorlás minden magyar nyavalyák között a legrettenetesebb. Kétségbe kell esnünk; kell, hogy valami gyötrő megindultság szorongassa a torkunkat, amikor ol-

Elragadóan szép, divatos levélpapír-ujdonságok!

✓ A legkényesebb izlést is kielégítő különlegességek modern irodai szerekben ✓
✓ Művészi kivitelű képek, levelező-lapok, eredeti felvételek után, legolcsóbb áron ✓
✓ Papíráruk, gummibélyegzők, fényképészeti kellékek legnagyobb választékban ✓

Horváth Antal papirkereskedőnél Mindszent

vassuk, hogy nap-nap után százak, ezrek sorakoznak fel az inségtől megtépett fekete regimentbe. Falvak, városok lakossága megcsapant és az Amerikából haza küldött dollár sovány, keserves kamat azért az egészséges, produktív erőmennyiségért, amivel a kivándorlás a nemzeti vagyont a legigazibb értékétől: a munkáskezektől fosztja meg.

A nemzetek minden kereszttől gázoló iramodással, nem rettenve semmiféle áldozattól — dolgoznak a maguk állami jelentőségének a növelésén; éppen most volna az ideje, hogy a magyar ipar-kereskedelem és mezőgazdaság minden parányi erőt összegyűjtve, az elkövetkező új és gazdag aratások alá most munkálja meg a magyar glóbuszt — és éppen most vesz egyre erősödő lendületet a kivándorlás.

Amerre csak elcsap az árvize, kopár tarlok maradnak nyomán: az étellel való meddő birkozást falvakat, vidékeket sódor át az oceájáró hajók fedélzetére és amikor feljűk ködlenek az amerikai partok, úgy elevenedik meg képzeletükben az újvilág, mintha az a föld bőséges kárpótlást fizetne az ottani szenvedésekért.

Pedig a keserves kálvária ott is folytatódik...

A nyomor, az inség forradalma ez, ami most nálunk játszódik le. A szűkös viszonyok megtéteződétek, az étellel való küzködés szászorosan megnehezült; a háborus bonyodalmak, majd annak közvetlen nyomán az árvízveszedelmek olyan rettenetes pusztítást vittek véghez, hogy a népnek sok vidéken — a szó szoros értelmében — a legszükségesebb falatja sincs meg.

Előbb jött a balkáni zivatar: vállalkozások döltek össze, az ipar és kereskedelem tehetetlenné bémult, a meglevő tőkék semmivé porlódtak és újabb hitel nincs. Majd jöttek más kegyetlen megpróbáltatások: az árvíz elvitte a termést, sok-sok milliónyi vagyonok, merültek alá a szennyes hullámokba s meztelenre vetkőzöttek a mezők, a szőlőhegyek; a portákon mindenfelé a nélkülözés lett az ur és ezer gonddal ügygyelbajjal kerül össze az a kevés pénz, amiből a hajójegy ára kifutja.

És mi még mindig ott tartunk, hogy fegyverrel szoritjuk vissza a kivándorlást s összefogdossuk, bebörtönözzük az ügynökeket. Ezek nem okai, csak eszközei a kivándorlásnak. A nyomor, az inség — az erendő ok, ennek forradalma izgatja most a tömegeket. Ezt kell megszüntetni; lábra kell segíteni az ezerfelől sujtott népet — az lesz a legerősebb gátja a kivándorlásnak.

Eladó vendéglő és vegyeskereskedés!

A baksi-szőlőben levő vendéglőmet, jömenetelű vegyeskereskedéssel, házzal és két lánc szőlővel együtt betegségem miatt eladom. Érdeklődőknek szívesen adok bővebb felvilágosítást — Juhász Alajos, Baks.

Halottak napján.

A nap vérvörös golyója bucsúzik földünk fölől. Mintha biz' a végtelen Lénynek szeme volna, mely megsiratja a föld színének pusztulását.

Ajkunkon is elhal a sok virágos nóta. Őszi hervadásról szól a fájó ének.

Nincs már a zöldnek száz virítása. Avar levelekkel akadékoskodik a szellő. Virágos kertünk is csak a gaz tanyája.

Nincs már tarka szivárvány az égen. Játszi pillangó nem röpköd a réten. Kicsi méhecskék zümmögése elhalt. Édes szavú kis madárkák elnémultak régen.

Járom az utcákat, kerteket, tanyákat.

Feledni akarom e pusztuló képet. Ezer erővel üzöm magamtól az elmúlás gondolatát. Én, én az ember nem akarok törődni a természet mulandóságával. Könnyelmű kacagással futok előre, hisz lesz még tavasz, lesz még nyár, de... én...?

Megfagy ajkamon a szó. Elhalt a nóta. Betévedtem a temetőbe... Egy embert láttam ott. Hat lábnyi mélységből kapaszkodott a napvilágra. Lakóhelyet készített annak a másíknak.

Hat lábnyi mélység! A világ legszédítőbb mélysége, ahol elmúlik minden; csak egy marad meg: az egyenlőség.

Arasznyira fekszik egymástól a forró barátság és égő gyűlölet; reménytelenség és gondtalan világ; kajoni irigység és önfeláldozás.

Vége minden ellentétnek. Nem könyörög már a viskók nyomorékja. Nem lejt deli táncot paloták lakója. Nem mormol hő imát a falu sok vénje. Nem kacagja mások hitét az utca rút népe.

Itt egy dúsgazdagnak carrarai oszlop hirdeti hosszu cimeit. Élt a hazának. A köz szent javára áldozta élte napjait. Mellette — a lábnál — a nagy úr szolgálja pihen. Nem kell már többé fáradozásokkal elrendezni ura kényelmes nyughelyét.

Ott a jó anyának sírját gondozzák a derék gyermekek. Bár kicsi a halom és igénytelen a kereszt, de e sírnak gyöngéd kerteszei előtt ez a legcsodásabb pyramis.

Valamivel tovább egy céda lánynak jeltelen sírdombja látszik. Valaki lábával kirugta a fejét. Egyszer nagyon szeretett, de rendre kihaltak szívéből a nemes érzések. Mily boldogtalan lehetett életében, ki sírjában még könnyet sem érdemel.

Itt egy uzsorás fásult szíven hisznek a férgek. Mellé a könnyelmű ifjut tették, ki tulajdon kezével veszté el életét.

Odaát — úgy mondják — két ellenség pihen. Mint a pokoltűz, úgy égett agyukban a bosszú vágya. És most? Ne nevessetek! A nagy békebíró egymás mellé tette őket.

Nincs itt — bármerre tekintek — más, csak nyugalom, béke, egyenlőség, — boldogság.

Nem félek már az elmúlástól. Ha az emberi élet, az egész természet, a nagy mindenség úgy van alkotva, hogy elmúlják, akkor valakinek ezt így kell akarnia. Ugy-e önmagától semmi se történik? Azt is mondták, hogy lelkem van és örökké élek.

Oh végtelen Lény! Én meghalok és nem semmisülök meg. Meghalok és boldog leszek... V. Gy.

HIREK

Mulandóság.

Irta: Szaboleska Mihály.

Hejh, gazdag természet,
de leszegényedtél;
Lombos, leveles nyár,
de kopárrá lettél.
Hova lett a rétek
ezer vad virága?
Hova az erdőség
koszorus lombosára?

Hova lett a bűvös láng
a nap szeméből?
A kacagó kékség,
a gondtalan égről?
Hová a költészet
a madár szavából?
A hangulat és szín,
a táj távolából?

S hova lett mindez,
hajh olyan észrevétlen?
— Virág az élet
egy gyermeklány kezében.
Mire összekötne:
por lesz a virágból,
Öreg anyóka
a hajnalszemű lányból!

— **Választás.** Dr. Kövér Imre vármegyei jegyzőt, aki két évvel ezelőtt Mindszenten szolgabíró volt, a vármegye közönsége okt. 31-iki közgyűlésén 35 szótöbbséggel árvaszéki ülnöknek választotta meg. Gratulálunk a szép előmenetelhez.

— **Halálozás.** Micheller Antal, a Pallavicini-uradalom nyugalmazott gazdatisztje e hó 23-án elhunyt s Jászkeséren helyezték örök nyugalomra. Halála előtt néhány nappal ment el látogatóba Jászkeséren lakó vejéhez, aki ott gazdatiszt. Oda utaztában feldúlt vele a kocsis oly szerencsétlenül esett, hogy bal lábszára eltört, azontul belső sérüléseket is szenvedett. Oly súlyosak voltak belső sérülései, hogy négy napi szenvedés után meghalt. Micheller Antal 67 évet élt. Utóbbi időben Sövényházán, a baksi szőlőben lakott. Onnan rándult át hetenkint Mindszentre, — ügyét-baját elintézni. Községünk közönsége mindenkor kellemesen emlékszik vissza a nagy tiszteletnek örvendő, daliás öreg urra és családjára, amely annak idején élénk részt vett Mindszent társadalmi életében.

— **A második tavasz.** Az esős, hűvös, zivataros nyárért most elkésve ugyan, de kárpótlást kapunk

a gyönyörű őszi napokban, a tiszta verőfényes égboltban, az enyhe és teljesen tavaszias időjárásban. Kronos mester, aki az időt szabályozza, a tömérdék nyári eső után most ragyogó sugárzónt ont az égről. Évtizedek óta nem emlékszünk ilyen pompás, felséges ősze. A levélpázsit már mindenütt összeaszva hever a fák alatt és mégis oly kellemes a szabadban való séta, akárcsak rügybontó tavasszal.

— **Megyebizottsági tagválasztás.** A vármegyei törvényhatósági bizottságban 50 tagsági hely üresedik meg ez év végén. 48 kilépő tag és időközben megüresedett hely kerül betöltés alá. A két időközi tagsági mandátum 1916. december 31-ig szól, míg a kilépő tagok megbízatása 1914 január hó 1-től 1919 december hó 31-ig tart. Szentesen az első választói kerületben 5., a másodikban 6., a harmadikban 5., a negyedikben 5 tagsági hely. Csongrádon 6., Algyő, Horgos, Dorozsma, Mindszent, Szegvár, Csanytelek, Horgos, Kistelek választó kerületekben pedig összesen 23 tagsági hely kerül betöltés alá. A megyebizottsági tagok választása 1913. év november 26-án lesz az egész vármegye területén.

— **Adomány a szentesi tüdőszanatoriumnak.** Gróf Károlyi László ismét tanújelét adta humánus gondolkodásának és jó szívének, amennyiben a vármegyei köz-kórházzal kapcsolatosan épülő és a befejezéshez közel álló tüdőszanatorium felszerelési költségeihez kétezer koronát küldött a kórház igazgatóság kezéhez, míg néhány év előtt ugyancsak a Röntgen laboratórium felszereléséhez járult hasonló összeggel. Mindkét adomány az emberiség javát szolgálja, áldásos hatása hálát vált ki a szenvedő emberiség lelkéből a nemes adományozó iránt.

— **A becsületes munka jutalma.** A m. kir. földmivelésügyi miniszter f. évi július hó 11-én 48939. szám a kelt rendeletével Békési János szentesi, Kifőri János szentesi, Elhard Kálmán mindszei, Törőcsik Mihály nagymágocsi, Udvari József sándorfalvi, Molnár Péter tápéi, Marton János szentesi, Bodnár Imre szentesi, Kádár Mihály csongrádi, Tóth Buzder Ferenc algyői és Apró Ferenc tömörkényi gazdasági cselédek, illetve munkások részére egyenként 100—100 korona jutalmat engedélyezett s ezen jutalomdíjak, valamint az elismerő oklevelek kiosztásával főispán ur Öméltóságát bizta meg.

A jutalmakat és elismerő okleveleket Dr. Cicatricis Lajos főispán tegnap délelőtt fél 10 órakor a vármegyei ház nagytermében osztotta ki.

— **Milyen lesz az időjárás?** A Sirius időjós a bekövetkezendő időjárásról a következőket jósolja: Október végével kissé csapadékosabbra változik az idő, úgy, hogy már november 2, 3, 4, 5, 6-ik napokban országos esőzés lesz. Igen hűvös szeles esők jönnek, több helyen havazások várhatók, különösen 11-étől igen kritikus idő érke-

zik. Eső, hó viharos szelek vonulnak át az ország több részén. November hónapunk igen szeszélyes és kritikus lesz. Csak egy-két szép enyhe időre van kilátásunk. Decembert nagy kékes ködök igérkeznek, amelyekből már novemberben is több napon át lesz részünk. Decembert átlag véve csapadékos jellegűnek számítjuk. Eső és hó változik. Hideg viharos szelek uralkodnak. A tél hideg lesz, elég hosszú is.

— **Megszűnt a kolera.** Műtán Csongrádon nincs már kolera, a postán mindenféle küldeményt akadálytalanul továbbítanak.

— **A temetők ünnepe.** Virágokkal ékes a temető. A nap, mely a halottaké, bánatos kegyeletünké egyúttal s alig van ember, akinek a temetőben szeretne ne nyugodni. A József Királyi Herceg Szanatorium Egyesület ismét hallatja esengő szavát. Csak egy szál virágot! szól az ő esedező hangja, — abból a koszoruból, melyet a kegyelet sziv szeretneinek sírjára szánt. És ebből az egy szál virágból tán egy hevadó élet fakad újra: hiszen az egyesület ebből az egy szál virágból országos alapot gyűjt a tüdőbeteg megmentésére. Gyönyörű intézményei ezeket gyógyították már, föntart két nagy, közel háromszáz ágys tüdőbeteg gyógyító házat. És az ország minden táján tüdőbeteg rendelő intézetei vannak. Kiadásai a humánus célra évről-évre nagyobbak az országos csapások, valamint a háború gazdasági viszonyai miatt ez az egyesület is kénytelen megérezni a nehéz időket. De a betegek, kiknek nem mindegy, hogy ma, vagy egy év múlva jutnak-e be gyógyító házakba, — egyre kopogtatják az irtalomnak ajtaját és így az egyesület sem tehet mást, mint fölemeli kiáltó szavát: Adjatok, óh adjatok jó lelkek csak egy szál virágot, hogy azt százezrek adományából megsokasodva megmenthessük a pusztuló magyar véreink ezreit! Az Egyesület kérő szavát olvasóink meleg szívébe ajánljuk. Az Egyesület címe: Budapest, József Királyi Herceg Szanatorium Egyesület, IV. ker. Sütő-utca 6.

— **Tisztújító közgyűlés.** E hó 4-én Szegváron állatorvos-választás lesz. Mint értesülünk, eddig két pályázó van a községi állatorvosi állásra.

— **Magyarország közgazdaságának vezérférfiai.** Ilyen címmel nemsokára érdekes és a maga nemében igen eredeti munka hagyja el a sajtót. A Danubius Kereskedelmi r.-t. (Budapest, VI., Szony-utca 93.) kiadásában megjelenő mű az ország közgazdasági vállalatainak vezetőit mutatja be életrajzok és arcképek változatos, élénk sorozatában. Minthogy e műnek nemcsak szakirodalmi, hanem informatív jellege is lesz, a „Magyarország közgazdaságának vezérférfiai”-ban hű tükröt találjuk hazánk közgazdasági és hitéletének. Joggal számíthat e mű a legszélesebb kereskedelmi és pénzügyi körök komoly érdeklődésére, mert anyagát gondos körültekintéssel, nagyobbára a helyszínén gyűjtjük össze s elismert szakemberek rendezik sajtó alá azt. Nem száraz életrajzi adatok felsorolására szorítkozik e könyv, hanem színes, a személyeket és közgazdasági tevékenységüket híven jellemző biográfiákat közöl, amelyekből úgy a szociológus, mint a pénzügyi

szakember értékes anyagot meríthet. A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok hitelképességének megítélése szempontjából megéppenséggel korszakalkotó segédeszközöt látunk ebben a munkában, mert eleven és pozitív adatokkal ki fogja egészíteni a mérlegben közölt holt számok alapján alkotott hitelvéleményt. Örömmel üdvözljük ezt a könyvet, amelynek közkedveltségét már most meg merjük jósolni. Szakemberek és közgazdasági írók, pénzügyi és kereskedelmi vezérférfiak közreműködésével készül a munka s így elvárjuk, hogy nívós és értékes könyvet kapunk benne. A mű három kötetben fog megjelenni, még pedig: I. Nagyvárosok, II. Kisvárosok és III. Budapest szerint felosztva. A teljes mű ára 70 korona, de kötetenként is kapható. Az I. kötet 30 korona, a II. és III. kötet pedig külön-külön 20—20 koronába kerül.

— **Az Apolló-mozi** ma, szombaton is tart szenzációs műsorral előadást. Színre kerül: „A cirkszagrófnő” nagyhatású dráma és még 4 szórakoztató ujdonság. Holnap, vasárnap este nagy családias előadás lesz, a következő műsorral: Francia forradalom dráma. Gyilkos testvér, dráma. Új szobaleány komikus. Duczi bácsi, kacagató. Zsiráfadászat, természetes Mindkét előadásra felhívjuk olvasóink b. figyelmét.

— **A Magyarországi Munkások Rokkant és Nyugdíjegyletének tagjaihoz.** A legutóbbi küldöttgyűlés egy új alapszabály tervezetet hozott javaslatba, melyben számadatok igazolják az új alapszabály-tervezet megvalósítását. Azóta ahol csak virágzik ezen munkásjóléti intézmény eszméje, az alapszabály módosítás tárgyában 180,000 tag eszmeeserét folytat, vitatkozik az egylet jövőjéről fejlődése érdekében. A szentesi fiók-pénztár a szegvári fiók-pénztárral egyetemben Szegváron a község közházánál november hó 9-én délután 3 órakor tartja közgyűlést melyre ezután is meghívottnak az érdekeltek.

— **A megszökött asszony férje.** Egy környékbeli uri embernek megszökött a felesége. Az uriember két jóbarátja beszél a dologról:

— Hát tényleg? Nem akarom elhinni.

— Pedig úgy van! Egész biztos!

— Na és hogy fogadja a csapást a szerencsétlen férj? Hogyan érzi magát?

— Most már belejött a rendes kerékvágásba. Egészen jól érzi magát. De kezdetben majd megbolondult — örömben.

A brádi aranybánya.

Irtá: Dr. Papp Károly.

Európa legnagyobb aranybányájában hosszú időn keresztül szünetelt a munka, gurabárzai zuzómű, amely máskor dübörgéséből szinte megfélemlíti az utast, sokáig csendesen terpeszkedett a Fehér-Körös partján. A bányatelepen csendőség, katonaság járt-kelt, hogy a rongyos alakokat elűzze a környékről, mert a német társulat attól félt, hogy a sztrájkoló munkáshad zuzóműveit a levegőbe röpteti és bányáit szétrombolja? A tárnák száját vasajtók védik s mégis valamennyi bejárásnál föltűzött szuronyal örködött egy-egy baka. Inkább

katonai erődívenynek, mintsem bányatelepnak hitte az ember a tizenkét apostolról nevezett rudai társulat aranybányáit. Háromezer munkása pedig szerteszedt az Erdélyrészi Érchegeység falvaiba.

A sztrájk idejében a Bárza-hegy oldalán járva-keelve, az egyik tisztán a szomorú embert pillantottam meg. Nekikeseredve próbál-gatta a dudát, de sehogysem sikerült tisztességes nótát belőle kicsalni. Rögtön fölmerem, hogy nem a Bárza teteje, de a hegység mélysége az ő tanyája, s hogy nem pásztor, hanem bányamunkás ökegyelme. Megszólítom oláhul. Áldás köszönést: Légy boldog uram!

— Jobb itt fönn a mezőn, mint a hegy alatt? — kérdezem tovább.

— Bizony uram, jobb volna itt, ha nem éhezne otthon öt gyermekem.

— Hát miért sztrájkolsz?

— Mert muszáj. Ha beállok dolgozni, jobb ha ki sem jövök többé a bányából, mert idekűnn ugyanis leütnék a társaim.

A bányász vállalt vont és tovább haladt a kanyargós uton. Elgondolkoztam a szociálista munkás szavain? Évezredek óta hajtja a kapzsiság az embert az aranyért? A főnóciák és rómaiak korbács-csal kényszerítették rabszolgáikat a rudai bányákba s halál fia volt az, aki egy szemernyi aranyat mert lopni. Százezrek verejtékeztek európszerte a föld alatt s száz meg száz ember szenvedett kínos halált, hogy a császárok megkaphassák hetenkint a négy font aranyat. Ma pedig a Góthában székelő, részvénytársulat kapja havonként a másfél métermázsas nyersaranyat s a magyaré és az oláhé csak az, amit a német társulat ezeknek kegyesen odavet? De ne tépelődjünk ezen. Örülünk, hogy a hatalmas Magyarországra vetette a szemét, mert bizony a magyar pénzesvilágtól még ma is ott rejtőznék a tömérdek arany a Bárza alatt. Így pedig a német társulat ezer és ezer magyar állampolgárt táplál a hegyek kincseiből.

Hazánk gazdag bányavidékét: az Erdélyrészi Érchegeységet a dákok kezdték rendszeresen művelni? Majd Trajánusz legyőzve a dákokat, ezektől tömértelen aranyat harácsoltt össze és megalapította a római provinciát. Tervszerűen körülzárta erődítésekkel az Érchegeységet és a mai Zalánán meg Körösbányán bányászékhelyet alapított? Krisztus után 103-tól 265-ig, másfél százados római uralom alatt, Primics György geologus szerint, mintegy huszonötezer métermázsas aranyat bányásztak ki az Érchegeységből. A kőzetet tüzzel porhanyosították s ily módon egész hegyeket átszelték. A körösbányai Karács és a verespataki Csetálye óriási szakadékaikra félve tekint föl a turista, de még a szakember is bámulva áll meg a római külműveletek előtt. A brád-rudai hegységekbe gyönyörű folyosokkal haladtak be a rómaiak; boltozatos tárnáikhoz fogható még az olasz bányász sem tud kivésni. A brádi bányákból igen sok római emlék került ki, bányaméces, kalapács, vizemelő

kerék amik mind egyszerű bányászoktól tanuskodnak.

A középkorban azonban feledésbe kerültek a brádi bányák s csak a XVIII. században kezdte művelni a Ribiczey-család, megalapítván a tizenkét apostolról elnevezett rudai bányát. Majd a Toldalaghy gróf és Zeyk báró családok tulajdonába jutottak ezek a bányák. A két család egymással haragban élén, a múlt század elején külön altárnák készítéséhez fogtak, amivel aztán elfecsérelték erejüket? S mikor a félszázadon át hajtott tárnák már végcéljuk küszöbén voltak, akkor vásárolta össze ezeket a góthai Harcourt-féle társulat. Kihajtotta a grófi tárnát s ez ma métermázsaszámra ontja az aranyat. Az is érdekes hogy ez a társulat bányatelkeinek a kétharmadrészét csaknem ingyen szerezte meg az osztrákoktól ránk erőszakolt s ma is érvényes bányatörvény alapján.

A brádi bányák középpontja a Bárza-hegy kupja alatt van. A trahitnak vagy újabban andezitnak nevezett kőzetben és ennek zöldkőves máladékában vannak a nemes erek. Ezek a teleerek vagy bányásosan szólva: telérek gyakran két-három méter vastagok és száz meg száz méternyre nyulnak a hegyek belsejébe. Az arany ezekben az erekben többnyire mákszemnyi szemcsékben van elhintve, helyenkint azonban egy-két centiméter vastagságnyra is összetömörül. Különösen olyan helyeken, ahol a telérek egymást keresztezik. Így a muszári telérkeresztződésen a múlt század nyolcvanas éveiben 58 kilogrammos aranytömegre bukkantak, amelynek szivacszerű hézagait ezer és ezer aranylevélke töltötte ki. Századunk hajnalán ismét a német társulatra sűtött a szerencse. A múlt év őszén ugyanis 30 kilogrammos aranytömszót találtak és pedig olyan helyen, ahol ezt nem is remélték, az altárna alatt 120 méter mélységben? Régi bányászok tapasztalása szerint az arany a mélység felé fogy. A brádiak is azt hitték, hogy a Fehér-Körös színe alatt nincs arany. S ime kiderült, hogy ott van bizony a nemes fém, csak keresni kell.

Értesítés!

Tisztelettel értesítem Mind-szent és környéke nagyérdemű közönségét, hogy a téli idény beálltával megkezdtem a **Thea-sütemény készítését** és abban a helyzetben vagyok, hogy állandóan **friss áruval** szolgálhatok!

Ugyszintén vásár- és ünnepnap: **gesztenye-pirét tejszinhabbal Lakodalmakra tortákat legizlésesebben diszítve jutányos árban, gyorsan észítek.**

A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kérve vagyok teljes tisztelettel

Vogel Jenő, cukrász

<p>Sziléziai dió-koksz a mindszei vasutálománál kimérve és átadva métermázsánkint</p> <p>4 korona 80 fillér</p>	<p>Felaprózt tűzifa kiváló jó minőségben, házhoz szállítva métermázsánkint</p> <p>2 korona 80 fillér</p>	<p>Nagy darabos porosz cséplőszén métermázsánkint</p> <p>4 korona</p>
---	--	---

Kardos vásártéri gőzmalma és fakeskedése, Mindszent.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
OLOSZKAI HORVÁTH ANTAL.

Horváth Antal grafikai műintézete, Mindszent.
 Telefonszám: 9.

Tisztán és világosan
 úgy kérje és
 fogadja el, ha szappant vesz,
 hogy

**KOLOZSVÁRI
 (HEINRICH-féle)**

- Glycerin szappan
- Tojás
- Mandula
- Márvány

A kolozsvári gyógyszappan-gyár
 azért lett **világhírű**, mert a leg-
 drágább és teljesen **ártalmatlan**
anyagból készíti szappanait. ✱

**MODERN
 BÉLYEGZŐT**

ruggyantából vagy rézből
 hivatali, kereskedelmi v.
 magánhasználatra, kiváló
 anyagból, legtartósabb és
 legszebb kivitelben olcsó
 áron és bérmentve szállít

HORVÁTH A.
 gummibélyegzőgyára
 Mindszent

Ha már mindent megpróbált,
 ha már mindenben csalódtott,
 úgy vegyen egy üveg egyedül valódi

Hungária Sósorszeszt,

mert ez az egyedüli sósorszesz,
 mely a párisi kiállításon is a legma-
 gasabb díjat Grand Prix Páris nyerte.

Főelárúsító Mindszentben:
 Katona István gyógyszertára.

**Modern
 iparosok és
 kereskedők**

régóta tudják, hogy
 árúik, illetőleg készítményeik
 csak hírlapi közzététel által
 lehetnek ismereteseek
 a nagyközönség előtt.
 Mert a hirdetés által
 sokkal nagyobb for-
 galmat érnek el s
 jólétben, vagyonban
 gyarapodnak!

A hirdetés tehát minden keres-
 kedőnek és iparosnak csak
 hasznára lehet. Hogy segéd-
 kezet nyujtsunk mindenkinek,
 a hirdetések árát mérsékeljük
 s olcsó árajánlattal
 szívesen szolgálunk.

MINDSZENTI LAP
 kiadóhivatala

A magyar ujságvilág
 új korszaka indul meg
 november hó elsején.

**Szenzációs
 kedvezmény!**

a „Budapest“ előfizetőinek.

A „BUDAPEST“ óriási
 áldozatok árán szerződést kötött
 a „Kosmos“ biztosító intézettel,
 amely szerint

nov. hó 1-től kezdve a
 „BUDAPEST“ minden
 eddigi és ezután be-
 lépő előfizetője

1000

**koronára
 van biztosítva**

balesetből folyó halál és rok-
 kantság esetére a „KOSMOS“
 baleset és szavatossági biz-
 tosító társaságnál, Budapest,
 V., Hold-utca 6.

Ezt a hallatlan és nálunk pél-
 dátlan kedvezményt, mintegy
 külön, ingyen ajándékot adja a
 Budapest minden előfizetőjének

A „Budapest“ 1000 koronás biz-
 tosításában mindenki résztvehet,
 aki e lapra előfizet s az általános
 feltételeknek megfelel.

A feltételeket a „Budapest“ kiadó-
 hivatala kívánatra ingyen megküldi. Ol-
 vassa el mindenki, aki önmagát és esa-
 ládját szereti, mert ez a legkedvezőbb
 alkalom a jövőről való gondoskodásra.

**Terjessze ezt a szen-
 zációs hírt barátai és
 ismerősei között. Há-
 lára kötelezi őket velem!**

A „MINDSZENTI LAP“
 telefonszáma: 9.

Vizit-

fénykép 3 darab 3 korona
 Horváthné fényképészeti
 műtermében Mindszentben

Eladó vendéglő és ház

Mindszentben, a főutcán levő nagy-
 vendéglőmet összes berendezés-
 sel, házzal együtt — más vállalat
 miatt — örökáron eladom,
 esetleg haszonbérbe kiadom.

A vendéglő áll: 1 nagyterem,
 1 kisterem, 1 söntés, üvegezett fo-
 lyosó, fásított kerthelyiség, szaléti,
 fedett kuglizó, 2 tekeasztal (egyik
 új); továbbá 6 szoba, 1 téli és 1 nyári
 konyha, éléskamra, magtár, jég-
 verem (jéggel), istálló, göré, 2 nagy
 pince, stb., stb.

Saját acetylén világítás!
 Vízvezeték a házban!

Komoly vevőknek, vagy bérbe venni
 szándékozókknak szívesen ad bővebb
 felvilágosítást a tulajdonos:

Zánthó Kálmán vendéglős, Mindszent.

Az újtelepen levő teljesen újonnan
 épült házamat is eladom, vagy
 haszonbérbe kiadom!

AZ EST

a legjobb magyar napilap.

**Hirei frissek
 és igazak!**

Közgazdasági rovata a gazdasági
 élet minden mozzanatáról számol
 ad, sportrovata a sport minden ágá-
 nak eseményeiről hűen beszámol.

**A bel- és külföld
 napi eseményeit**

a legmegbízhatóbb tudósítók
 távirati és telefonjelentései
 alapján leghamarabb közli.

AZ EST

megjelenik a fővárosban déli 1-kor
 és szétküldetik az egész országba.

Ára 6 fillér.

Kis hirdetések

lapunk kiadóhivatala 1 koronáért
 közöl. — Ilyen hirdetés legfeljebb
 30 szó terjedelmű lehet. Azontul
 minden egyes szó 6 fillérbe kerül.

Lucza József vegyiruhatisztító és kelmefestőgyára, Szeged

Alapítva: 1902-ben. Főüzlet: Laudon-utca 9. Telefonszám: 994.
 Fióküzletek: Gizella-tér 3. (Telefon 1055.) és Szent-György-utca 10. (Telefon 1281.)
 Vidéki fiókok: Zenta, Fő-tér; Hódmezővásárhely, Szegedi-u. 8. szám.

Vegyirtisztító- és kelmefestő-gyáram a mai kor igényeinek teljesen megfelelően
 an berendezve és miután a modern technika legújabb gépei rendelkezé-
 semre állanak, azon helyzetben vagyok, hogy a legkényesebb izlést
 igénylő és szakmámba vágó munkát mindenkinek teljes meg-
 elégedésére módomban áll azonnal teljesíteni, illetőleg szállítani

M. kir. szabadalmazott tisztítószereimmel felülmúlhatatlan kivitel-
 ben vegyileg tisztítok: uri-, női- és gyermekruhákat, tisztí egyenruhákat,
 himzést, butorszövetet, szőnyeget, csipke- és szövetszőnyököket stb., stb.
 Külön kalaptisztító-osztály, hol kizárólag férfi- és női-kalapok tisztí-
 tásával és festésével foglalkoznak. — Minta-festészet és plisszirozás
 varrodáknak és kereskedőknek. A tisztításra átadott férfiruhák gondosan ki-
 javítatnak szabó-osztályomban. — Gyászestben szövet- és selyemruhák,
 valamint férfi-öltönyök soron kívül festetnek egész feketére. — Külön-
 legesség: struccotlak vegyileg tisztítása, festése és gondóritése.

Vidéki rendelések főüzletemben a legnagyobb figyelemmel intéztemek el.
 Részletes felvilágosítással készséggel szolgálok.

Szíves megrendeléseket kér

Lucza József, vegyirtisztító és kelmefestő.

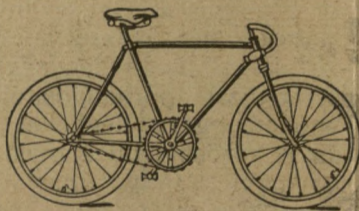
Jó munkáért elismerőlevelek az ország minden részéből!

Telefonszám: 135. Vásárhely és környékének első szaküzlete! Telefonszám: 135.

Általánosan megbízhatónak

ismert legolcsóbb

bevásárlási forrás!

Kemény és Társa Hódmezővásárhely

Nagy raktár csakis elsőrendű minőségű
 varrógép, kerékpár és beszélőgépekben
 valamint ezek részei és felszerelési cikkeiben.

Képviselet és mintaraktár Mindszentben:

HEVESI GÁBORNÁL.

Fenti gépeket szakszerűen javítjuk. Alkatrészek jutányosan ugyanott kaphatók.

Eladás jótállás és kedvező részletfizetés mellett.

